

دریا بوی اجنه می‌دهد

دریا اوشانانِ بویا دیهه

مسعود پورهادی

هایکوواره‌های گیلکی

دریا اوشانان بویا دیهه
هایکوواره‌های گیلکی

دریا بوی اجنه می دهد

فرشنگ ایلیا

دریا اوشانان بویا دیهه

هایکوواره‌های گیلکی

دریا بوی اجنه می دهد

فرهنگ ایلیا

سرشناسنامه: پورهادی، مسعود ۱۳۳۲ -
عنوان و پدیدآور:
مشخصات نشر: رشت، فرهنگ‌ایلیا، ۱۳۹۶.
مشخصات ظاهری: ۱۲۰ ص.
شابک: ۰ - ۵۴۰ - ۱۹۰ - ۹۶۴ - ۹۷۸
موضوع:
رده‌بندی کنگره:
رده‌بندی دیویی:
شماره کتاب‌خانه ملی:

● مسعود پورهادی	● دریا اوشانان بویا دیپه
● شماره نشر:	● شمارگان: نسخه
● صفحه‌آرایی: وحید باقری	● حروفچینی و آماده‌سازی: کارگاه نشر فرهنگ‌ایلیا
● همهی حقوق این کتاب محفوظ است.	
● شابک: ۰ - ۵۴۰ - ۱۹۰ - ۹۶۴ - ۹۷۸	
● نشر فرهنگ‌ایلیا؛ رشت، خ آزادگان، جنب دبیرستان بهشتی، خ صفایی، خ حاتم، شماره ۴۹	● تلفن: ۳۳۳۴۴۷۳۳ ۳۳۳۴۴۷۳۲ - ۰۱۳
● دورنگار: ۳۳۳۲۱۸۲۸ - ۰۱۳	

www.farhangelia.ir **Email:nashreilia@yahoo.com**

پیش‌سخن

«هایکوواره‌های گیلکی» سروده‌های کوتاهی‌اند مبتنی بر درنگ و تأمل در لحظه‌های عینی «چیزها» و تصرف ذهنی آن‌ها برای آفریدن «چیزهایی» دیگر با تکیه بر عناصر بومی و ویژگی‌های طبیعت سرزمین گیلان.

تصویر طبیعت یکی از عناصر اصلی این شعرهایند، کوتاهی و ایجاز از ویژگی‌های دیگر آن. این‌ها یعنی تصویر طبیعت، ایجاز و کوتاهی، عناصر شعر «هایکو»ی ژاپنی‌اند. ولی «هایکو»های ژاپنی به سستی تعلق دارند که با این عناصر فقط به «چیزها» می‌نگرند. نگریستن به «چنین چیزها» در پرتو حالتی از روشن شده‌گی و اشراق که «ذن» خوانده می‌شود.

این نگاه «زنانه» حالتی از جان هنرمند است (تهی شدن از امر پیشینی، داوری، پیش‌داوری) که در آن حال، جان او میان خود و چیزهای دیگر پیرامون‌اش جدایی یا دویی نمی‌بیند. از این نظر «هایکوی» ژاپنی، آفرینش چیزهایی است که خود از پیش وجود داشته‌اند و پی به معنای چیزی می‌برد که چیزی کاملاً معمولی، یا حقیقی است، در دسترس که به بیان در نمی‌آید، یا چندان بدیهی است «ورای حد تقریر» (نگاه کنید به «هایکوی ژاپنی از آغاز تا امروز» ص ۲۸-۳۱؛ ترجمه‌ی احمد شاملو-ع پاشایی).

هایکوی ژاپنی نمایش و نظاره‌گری چیزهاست در هفده هجا در سه بخش ۵-۷-۵ هجایی. نه قافیه دارد، نه وزن و نه در خواندن آن فراز و فرودی در آهنگ دیده می‌شود، روی هم رفته هیچ شرط عروضی و قافیه‌سازی ندارد (همان: ص ۱۰۳)

در «هایکو»های ژاپنی استفاده از «فصل واژه» ضروری و لازم است. فصل واژه کلمه‌ای است که نشان دهنده یکی از چهار فصل بهار، تابستان، پاییز و زمستان است.

در «هایکوواره‌های» گیلکی گزاره‌های شعر «هایکو» رعایت نمی‌شود. «هایکوواره‌ها» به سنت تاویل‌گری و ارتباط معنایی پدیده‌ها در فلسفه معاصر گرایش دارد. مفهوم‌پردازی می‌کند و به کشف زوایای پنهان شی و کلمه می‌نشیند و از درهم آمیختن معنا در بازی زبانی بین شی و کلمه به فراسوی شی یا طبیعت ذاتی خود آن شی می‌رسد، به معنا و معناهای دیگر... .

- به هماهنگی کلمات و موسیقی کلمات (چه کناری، چه درونی) توجه دارد، بدون پای‌بندی به وزن هجایی - عروضی یا نیمایی.

- ساختار بیرونی و نگاه به طبیعت وجه شباهت آن «به هایکو»ی ژاپنی است.

- «هایکوواره‌ها» در پیوند تبارشناسانه با «هایکو»های جهانی، مبتنی بر «چینش چیزها» و کلمه شدن «چیزها»ست، یعنی؛ فقط شکار لحظه و نمایش یک لحظه از طبیعت نیست، از چیزها عبور می‌کند و به فراسوی آن‌ها به کلمه می‌رسد و مفهوم‌پردازی می‌کند، نشانه می‌شود، نماد می‌شود و دربرخی از شعرها انتزاع محض می‌شود.

- الزاماً مبتنی بر ضربه پایانی در شعر نیست، نقطه عطف می‌تواند پنهان باشد و یا در میان سطرها از چینش و هم نشینی واژه‌ها برخیزد.
- یکی دیگر از ویژگی‌های «هایکوواره»ها فراخوان خواننده برای مشارکت در معناسازی است. به خاطر درنگ و تأمل شاعر در چنین واژه‌ها، و وجود فضاهای خالی و ناتمام به خواننده این فرصت را می‌دهد در فرآیند معناسازی شعر و تأویل‌پذیری شعر حضوری فعال داشته باشد و از سلطه‌ی معنای پنهان شده مولف عبور کند.

ووین وُرازم
چیک چئن و
اویره پر کالان لابه لا

تکه تکه و پراکنده ام / لابه لای اشیا / و تکه پاره های گمشده.

اویره پامالانِ رچِ په
شوبوکِ اییِ اردِ او اردِ وراچک
«راین» دیمه کنار

به‌دنبال رده‌پاهای گمشده / حوالی آوای داروک / درگوشه کنار رودخانه «راین»

کشکا بو باد
کور کی پیران پولو کا
دونوسه

لوده شده است باد/ به دگمهی پیراهن دختر / پیله کرده است.

نما سوتکا سوتابی
هیستِ بال کیشیم
سمساکِ بویا دیهه امدان

روشنایی چراغ زنبوری شکارگاه / پرنده‌ی مهاجر با بال‌های خیس /
بوی زُهم می‌دهد آبگیرَ

دو واریاسیون از یک متن

۱

شطرنج صفا واز
شیطان هر دو سر نیشته

اما

تاماشا.

صفحه‌ی شطرنج گشوده / شیطان هر دوسوی آن نشسته است / ما /
به کار تماشا.

۲

سویدِ اسبِ وُ
سیا اسبا سوار – مزرت
اما
پیاده.

سوار اسب سپید و / اسب سیاه است / شیطان (موزی) / ما / پیاده

خاورمیانه‌ای هایکووارهن

۱

سرنده‌گی زرخانی
اوچی کی روزِ جاباخی مانه
خاورمیانه
گورابان - تامایی

تلخی بی‌سرپناهی / آنچه که از روز باقی می‌ماند / سکوتِ دخمه‌های
خاورمیانه.

۲

بوله زنه بومب

سراکونا باغانا

فصلانا نشناسه

باد –

ونه شایه.

شخم می زند بمب / باغهای معلق را / فصلها را نمی شناسد / باد می کارد.

۳

رم بوکوده آورشان
گنشه دمرده روباران
ساجمه راوه
اشور بنی پال^۱ اه دوشباره.

اسب‌های سفید رمیده / رودخانه‌های عروسانِ مغروق / شره‌ی ساجمه /
سوگسرود آشور بانی پال.

۱. آشور بانی پال از پادشاهان سلسله آشوریان در میانرودان

۴

ملخ دیچه ابران
تیگران او دسِ کول
پورد نانی یه
نوب نانی یه.

ابرهای ملخ / آنسوی رودخانه‌ی تیگران / نه پلی / نه قایقی.

موردال ما زواله

باد دره

چی چی لاسانه دیل ناگرانم.

نیم روز تفیده‌ی ماه مرداد / باد می‌وزد / دل واپسِ سنجاقک‌هایم.

درچه جاما توک زنه دِ چی چی نکان
نانه دِ
تو نئسایی.

گنجشکان به شیشه‌ی پنجره‌ها نک می‌زنند / نمی‌دانند / تو نیستی.

تو نیسایی بویا دیهه -

کلمه ن

شعر

ایی پایی پورده سر راشه.

بوی نبود را می دهند / کلمات / شعر / از پلی باریک می گذرد .

پاییزِ ولگ ریز و بشم
دارانِ سالمایی
تام تومی آه دوشباره.

برگریزان پاییز و مه / پوست اندازی درختان / مرثیه‌ی خاموشی.

به مناسبت آغاز شصت‌سالگی "شمس لنگرودی"

توقا لوسمانا سرادایی

خیابان دیمه کنار

لیلی لیلی بخاند

دریا دوزده کولان

بادا توشکه زنده.

ملاح عاشق را راهی کردی / تا کنار خیابان‌ها / (که آواز) لیلی لیلی بخواند

/ دزدان دریایی / گره بر باد می‌افکنند.

گاران گاره‌سری
هوایا فی پیچن
تی دئنه ره.

لالایی گهواره‌ها/ در هوا می‌پیچند/ برای دیدن تو.

بی آسوار اورش
ایی دسته کویبی زن
سیا وازه کور کئن.

اسب سپید بی سوار / دسته ی گرنانان / دختران سیاه پوش.

فرفران
کفن وازه
را د گفته د -
پاختِ سیمبر اژدمِ تاما دیهه.

فرفره‌ها/ کفن‌پوش / به حرکت درآمدند/ میدانِ هموارِ طعمِ نمک‌دریایی
می‌دهد.

اوشینگایا
باد وُرخت
گئشه
تک د کفته کتلِ سر -
خوفته.

آشیانه را / باد روید / عروسک / روی نیمکت تک افتاده / خوابیده است.

امولاکِ آفتابِ زردی
پاپوُنِ نی نای نای
فیلا رمونی اوشین تر.

عصر پروانه / رقص پروانه‌ها / آنسوتر از فیلا رمونی.

هچین

سوک نی شته باد

باباخان پورد دوست سیم برانا.

بیهوده/ در کمین نشسته باد / رنگین کمان پل بسته بین میدان‌ها.

بینیویس

نام‌ن‌دار آسمان کت

دوبارده دوره کونه زمین

اوپرا بو نامانا.

بنویس / شهاب بی نام / دوباره دوره خواهد کرد زمین / نام‌های گمشدگان را.

سورخ صوب و تلا کوته ونگ
تا چوم کار کونه
خانه سوجانه.

سپیده‌ی گلگون و بانگ خروس / تا چشم کار می‌کند / از شقایق سوزان است.

آفتاب ویرسِ تَماشا

ایسه

دارِ کویه جی دارِ توک زنه.

به تماشای طلوع آفتاب / می ایستد / از کوبش درخت / دارکوب.

درچه پوشت
تامتولی روزان ره ایاز وُجه
تک د گفته لابدان تا.

پشت پنجره / برای روزهای سکوت، نسیم سرد صبحگاهی می بافد /
عنکبوت تنها.

نیشته

در استان کوره‌ور

ایوار کی تاختا گيفته اسبان تاماشا

کافکا گاوہ گوالہ.

نشسته است بر آستان درگاه / به تماشای اسبانِ ناگاه رمیده / سوسکِ «کافکا».

تاچوم کار کونه
ویلی شکا بوخیال
وؤت هی چی نی گه.

تا چشم کار می کند / پهنه‌ی گستره خیال / متن هیچ نمی گوید.

قطار ایسه
آب لاکو پیادا به
شوروم شوره
رامخته نا.

قطار می ایستد/ لاکپشت پیاده می شود/ مه، می شوید جایها را.

فُوُوده

ایوار کی

تاچوم کار کونه سییا کلاچ

زنگرکِ صدا ویرسا

تو

نیسایِی.

هجوم آوردند/ به یکباره/ انبوه کلاغانِ سیاهپوش/ بانگِ نهیب برخاست/

تو / نیستی.

پاییز
کلاچانا سرا دا
خیابانانا تو کا گیرن
خاطرانِ ابچین
نشست.

پاییز / کلاغها را فرستاده است / خیابانها را به منقار بگیرند / زورقِ
خاطرات / مجاله.

شبا
پا به سرا کوده داره
تنگر
اودس کول
اور شباره اسواران
بشم لا.

شب را پشت سر گذاشته است / تنگ / آن سو / سواران سوگوار / در مه.

دوره کله
اشورپور نوروژی والس
شبِ بداشته هوا.

دوره‌همی^۲ / والس نوروژی عاشورپور / هوای نامطمئن^۳.

۲. نشستن دور آتش اجاق صحرائی.

۳. می‌گویند بارانی که در شب بایستاد، به هوای روز بعد از آن نباید اعتماد کرد.

تلا کوتان کو کوره کو
شیشکِ اوجا
لاغر کوش ما تمباربون ورف
جخترادام چی خاسیم بگم.

آواز خروسان جوان / پاسخ خوشه‌ی پروین / برف تلبارشده‌ی اسفند /
چیزی را که می‌خواستم بگویم / از یاد بردم.

جیگا نشا دائن

برانده جانا

بادِ راسر - بادِ دره.

پنهان نمی توان کرد / هستی برهنه را / درگذرگاه باد - باد می وزد.

وارش درا کو کونه

خوفته درچه کان

- وینریزده

کاغذی چیرن

چک پر زنه ده.

باران به در می کوبد / پنجره های خفته / بیدار نمی شوند / پرنده های کاغذی /
تقلاً می کنند.

«شمس» بی‌بال فرشته‌نِ آواز
خاندش دِگاد
لوله کله‌نا
ورگ و وره
علفچرا
وئرجینا درن.

آواز فرشتگان بی‌بال «شمس لنگرودی» / نیزاران را / به پژواک انداخته‌اند /
گرگ و بره / علفزار را / هرس می‌کنند.

نام اویر اسکله
اژدم چی تیم بو
«برق دم بیده» رادوار.

اسکله ی گمنام / بوی تند نمک دریایی / رهگذر صاعقه زده .

میدانِ مَوجِسمه پاجیر
کانداندردِ
کوره قوقو
چومِ سو.

زیرپای مجسمه‌ی میدان / در حال کندن‌اند / روشنای چشم بوف‌کور.

برگا چک
خاچکا به تی خاطره
ایی نفر
آتشِ خاکا
فوزنه.

در آستانه‌ی در / پوست می‌اندازد خاطره‌ات / کسی / خاکستر را / فوت
می‌کند.

بی تو
پاسوستا کونه شعر
برازه کشه
دوشاب خوری انگوشتا
شقا کونه
وارش
رمش او دس کول
رامته نا شوستاندره.

بی تو / درنگ می کند شعر / بر پنجه ی پا می ایستد / انگشت اشاره را /
بلند می کند / باران / آن سوی پرچین / جای پاها را می شنوید.

لاکو
چی بوگفتی روباره آبا
کی لپه بزه
پوشتا دوارست؟

دختر / ... چه گفتی به آب رودخانه؟ / که موج برداشت و / از بلندی‌های
کناره‌ها سرزیر شد؟

آه دوشباره دوشانا
برگا بره چک نی شینم
بادِ راماله -
خاکازه
تال شیپور -
کولکاله.

اندوه بر شانه / بر آستانه‌ی در می نشینم / ردِ باد / خاک آلود / شیپورِ گل
نیلوفر / کلانی پیچ در پیچ.

باد زوماره کشه
سیمبر دودک بویا
شعر
نیویسه
سورخ صوب تلا کوته ونگا.

باد جارو می کند / بوی دود میدان را / شعر / می نویسد / آوای بشارت را در
سرخ سیپده دمان.

گورخانه وارث
هیستا گوده زواله یا
روز گلاگل
وئر زنئه
نام اویر کوگانا.

بارش پس از تندر/ خیس کرده است نیمروز را / روز، آبستن/ عبور
می کند/ از محله های گمنام.

ابر تول
را چول
کراچئن آواز
تام تول.

ابر تیره / راه گل آلود / آواز زنان شالیکار / خاموش.

ای کی نی شته یی تِلا رِسرِ
شبِ انبستی یا اور شینی
می سوسر رو گایانا
پسا دن.

ای که نشسته‌ای بر پیشخان ایوان / و انبوهِ شب را هم می‌زنی / روشنایی
رودخانه‌هایم را / به من بازگردان.

نیویسم باد

خاطران

بادبان بدس

سوک ایسن.

می نویسم باد / خاطرات / بادبادک به دست / پابرجا می مانند.

خالی ایتا واوُ بو دِ هیچی
تک د گفته پیرِ مازو
اره کشانِ راسر.

تنها آهی بود و دیگر هیچ / مازوی پیر / تنها / برسرِ راه چو بتراشان.

فورشانِ سر
ایتا کومه سازه مه
نی شینم
اونه درگا
«پراخوت» مسافرانه
دس تکان دهم.

روی شن‌ها / کلبه‌ای می‌سازم / می‌نشینم / بر آستانش / برای مسافران
کشتی / دست تکان می‌دهم.

آبِ تونِ تاش
سپلانِ سیمساک
بواش بواش دره روخان کولا.

شتابِ آب / ناسور شدن کنار رودخانه / بوی زُهم گربه‌ماهی‌ها.

ترسانا

ویرسم.

درچه پوشت

پامالان

- یار دبستانی - خنده.

ترس خورده / برمی خیزم / پشت دریچه / جاپاها / ترانه‌ی «یار دبستانی» را
می خوانند.

توک به توک

سوک

شوئندیید

قاچانا

آسمانا

آب کاکائن.

منقار به منقار / مستقیم / می رفتند / پنهانی / در آسمان / مرغان دریایی.

نه آتشم
نه گرمش،
گورخانه وارشم
هن.

نه آتشم / نه باد گرم / باران پس از تندریم / همین.

روبار شوئن دره
بی هیتا -
آب تی تی
سیم پرکِ تاسیانی.

رودخانه می رود / بی هیچ پروانه ای / اندوهِ ماهیِ سیم.

اپا اوپا کونه

چرسر

رزینکا.

این پا آن پا می کند / بر سر گذر / سنگ انداز.

ایچی
ماموسادا
گردالو کا
چرخ - چرخ عباسی.

چیزی / به حرکت انداخت / گردونه را / چرخ - چرخ عباسی.

باد

پارکان خالی صندلی نا

زیلون

به دسا

دا.

-

باد / به دست / نیمکت‌های خالی پارک‌ها / بادکنک داد.

آموئن دری
صوب
سوفره واشاد.

می آبی / صبح / سفره گسترده است.

ورف ناموما* خیابان سمساک بویا دیهه.

ماهی که برف نیامد / خیابان بوی ژهم می دهد.

* «ورف ناموما» یا «ورفن» ماه یازدهم گاه شماری گیلانی، معادل بهمن ماه گاه شماری خورشیدی است. از ۱۹ خرداد شروع و تا ۱۷ تیر ادامه دارد. در اوستا به صورت «وهومنه» به معنای «خوب من» یا «اندیشه‌ی نیک» از آن یاد شده است. آغاز ورف ناموما آغاز چله‌ی تابستان است و ماه اول فصل تابستان گیلانیان. می‌گویند: در این ماه در یک شب، شیخ آدمی سفیدپوش با پیکره‌ی برفی بر سر کوه‌های بلند پدید می‌آید و تا بامداد دیده می‌شود.

چیک چئن
رنگ و سومات نارن
ورفن بوشو پسی.

اشیا / رنگ به رخسار ندارند / پس از خرداد و تیر.

روخان آب

آوازخانه

دریا اوشانانا بویا دیهه.

آب رودخانه / آواز می خواند / دریا بوی اجنه را می دهد.

بیدئی «نیما»
داره گوزگا وارگاده خو چیلیکا
سل کوله گوزگالیکا.

دیدئی «نیما» / داروک آویخت حنجره‌اش را / بر خزه‌های آبگیر.

پائیز آفتاب پردیچین
ایوار کی
ایتا اوشوم ایژ گیره.

غروبِ خزانی / ناگاه / فریاد بلدرچینی.

سورخه صوب و
تلا کوته ونگ
تا چوم کار کونه قوران خانه.

سپیده گلگون و / بانگِ خروس / چشم انداز مملو از پروانه.

تامه را

را

ایشتاوم

پا صدا گولی یا

شورم لا

اویرا بم

توقا.

در مسیر سکوت راه / می شنوم / غوغای صدای پاها را / در میان مه / گم
می شوم / دل باخته.

ورف نی ام ابا بم
تی تی نی ام
واخابا شم
تامه
تام تومی یم
سالانه سال
توقایی فچه کنار
تی تال.

برف نیستم آب شوم / شکوفه نیستم / به خواب روم / خاموشیِ سکوتم /
سالهای سال / کنار چهره‌ی عشق / دُچار.

تی ناما جخترا دام

تی عطرا

نا

وامجم

مجم

آتش بم

وارم.

نامت را از یاد برده ام / عطر تو را / نه / می جویم / می پویم / آتش می شوم

/ می بارم.

صوب واوه
روخان آب سوسر
آسمان، سورخ اوخان.

صبح گشوده می شود / بر روشنای آب / آسمان؛ پژواکی سرخ.

دئراکوده میشین

هیتا رایا

دئنه

زاکان پامقر.

بنفشه دیرکرده است / در هیچ راهی / جای پای بچه‌ها / نیست.

به‌را د کفتم
کوچ ما زیاده آفتاب‌زردی
من و برزه و بشم.

به‌راه افتادیم / غروب سیزدهم ماه کوچ / من و آهوی جنگلی و مه.

چفتن، زنگه لوله
لاغر کوش ما
پابرانده بر فانو.

یخ آب، قندیل / ماه اسفند - چله‌ی پیرزن / سهره‌ی پابره‌نه.

امون‌درن، پوردوخونق
بی تذکره
تالم به توک.

می آیند پراز هیاهو/ بی گذرنامه/ با فانوسی بر متقار.

تام تولى
گلف سنگین
«کخ بو» .

سکوت/ با فاصله/ آوای «کف بود» کوکو.

«کوکو» از پرندگان صحرائی است که درباره آن افسانه‌های زیادی در گیلان رایج است. می‌گویند «کوکو» دختر یتیمی بود اسیر دست نامادری: یکروز دختر در حال جوشاندن شیر بود. شیر کف می‌کند، دختر از کف کمی می‌خورد، نامادری او را می‌بیند شروع می‌کند به داد و فریاد که پس به همین خاطر است که هرروز شیر کم می‌آید. دخترک پاک‌دامن که تاب چنین تهمتی را نداشت، از خداوند می‌خواهد که او را به‌صورت پرنده‌ای درآورد تا از شر طعنه‌ی نامادری خلاص شود. دعایش مستجاب می‌شود و به صورت کوکو درمی‌آید، بر فراز درختان می‌نشیند و می‌خواند: «کخ بو- کخ بو» (کف بود- کف بود).

گرمش
آبانگاره داره
ما
نیشته تام.

بادِ گرم / مَهِیای کار است / ماه نشسته در سکوت.

بادا مانه تی آمون

وزه

دواره.

به باد می ماند، آمدنت / می وزد و / می گذرد.

تک توُب، سگ لوُب، دس شوب
ما دوخوس
شبا آجیکا کود.

تقلا، لابهی سگ، صدای سوت / پنهان شدن ماه / بهجان شب کرم افتاده
است.

اوروش وآره نیویسه
- وآرش
شریرما جیجاکه ورزان

سوگ سرود می نویسد / باران / برای ورزهای زخمی ماه شرارت
(شهریورماه)

بادِ فترات.

پولوک فجه

هه تو

تترج

شوندی بی؟

تاراج باد / دگمهی پیراهن، ریخته است / همین طور / پشت سر هم /

داشتی می رفتی؟

آب صدا

پتا بو

تیرما سینزه مقرسر.

صدای آب / لال بود / غروب جشن آبریزگان.

تام تومی دئنه اوشینگایا
کی
نانی یه.

سکوتی نیست / درآشیانه‌ای که نیست.

جنگلِ خارَه آتشِ خیال
می جان دره
لسمه لسمه پوردِسر ایسام.

خیالِ آتشِ به خاکسترنشسته‌ی جنگل / در جان من است / بر پلِ لرزان
ایستاده‌ام.

قازه

سل تی تی تین تیور

خستبو تی تی بول

خیره / کنار عشوه‌های نیلوفر آبی / سنجاکی خسته.

ماتی تی
تی پیشکش
تامازه داره
شب بی مانگه تاو نی گوذره.

شکوفه‌ی ماه / هدیه به تو / داسِ ساکت / شبِ بدون مهتاب نیز می‌گذرد.

صوب
تومِ تبجا
کولانا
کراچئنِ آواز.

صبح / طبقچهی نشای برنج را / بر شانہاش گذاشت / آواز زنان شالیکار.

آشعران جا اوشن تر
نما^۴ سوتکا سوجیر
آمندان
کاس.

بیرون از این شعرها / زیر نور چراغ زنبوری «کومه‌ی شکار» / آبگیر /
پریده‌رنگ.

۴. نما: کومه‌ی کنار مرداب یا آبگیر که کمینگاه شکارچیان مرغابی است.

شی فوَبُوئن فنڊیره
داره کونه کوف
شالُ میربزه شالِ کولا

افتادن قطره‌های شب‌نم را تماشا می‌کند / پای درخت / قارچِ خودرو که
خود را به مردگی زده است.

داران شی چکه
گاچه زرد لثشه ملله
دوسته درچان ونگ
دوره کله دورشین آیه.

چکه‌ی شبنم درختان / ماغ گوساله‌ی زردرنگ طویله / بانگ دریچه‌های
بسته / دورهمی به‌هم خورد.

گورتکِ پاپوکا

وازه داره

- شعر

سرده بادِ راکا

می دس.

لباس صاعقه بر تن دارد / شعر / تازیانه‌ی بادِ سرد / در دست من.

را
تین تار
منم و ایی عالمی جوم جومه
کی بو
مرا پيله مثمانی ورخا دایی؟

راه/ تاریک/ منم و دنیایی واهمه/ که بود/ بهمن وعدهی میهمانی بزرگ را
می داد؟

کلاچان
ویریس وُجده
شبا فچه کد
همیشک جوم جومان
ماشک و اشانده

کلاغ‌ها / طناب می‌بافند / تا از آسمان بالاروند / واهمه های همیشه‌گی / تور
می‌گسترند.

پا مقر نهه بو

د

نانی یه.

جای پا بود/ دیگر نیست.

تلاَرِ سرِ نی شته کیلکا
بادِ تور
عسلِ مگزِ واهیل.

در مهتابی نشسته است دختر / باد، دیوانه / زنبور عسل، بی تاب.

سلِ کولِ گوزگا
داری دئنه آ دور شر
اورگان تی صدایا.

قورباغهی آبگیر / درختی در چشم انداز نیست / سر بده آوازت را.

سیم پرکِ وِشتن
قارماق چکه سر
یادگاری عکس.

رقص ماهی سیم / بر قلاب / عکسِ یادگاری.

راشی سر
ماشین ایس کونه
تو
بی جیر نایی.

سر جاده / ماشین می ایستد / تو / پیاده نمی شوی.

تی ناما
بادِ دسِ تان بکاندمه
فرفران
کاریکامات.

نامت را / کفِ دست باد کندم / فرفره‌ها / سیاه‌مست.

رخشینا گیرده مرا
چی چی لاسان
بادِ راسر نشینن
تام تولازه.

ادای مرا درمی آورند / سنجاقک‌ها / در مسیر باد می‌نشینند / ساکت و آرام.

چیری

دیری

باد توفان بوبو^۳

بوشو^۳.

پرنده / برخیز / باد توفان شد / رفت.

کاغذی چیرئن
توک زنه د
هیستِ وزگانا.

پرنده‌های کاغذی / نوک می‌زنند / جوانه‌های خیس را.

خولی

تی تی

فوو

زلزله

ساکتایو.

شکوفه‌های آلوچه / ریخت / زلزله / ساکت شد.

ایسانِ رشِ پاخت
دامونِ راتینی
کولهِتِ راتینی
ایسانِ سامانِ سر.

حصارِ هستی / کوتاه / راه‌های جنگلی / راه‌های کوهستانی / محدوده‌ی
هستی.

بی تو
پاسوستا کونه شعر
دوشاب خوری انگوشتا
شقا کونه

بی تو / درنگ می کند شعر / انگشت اشاره را بلند می کند.

بادا و وینم
توشکه زنم
دئبارِ تامتولی یا

باد را می برم / گره می زنم / به سکوت اعصار (گذشته‌ها)

صوب واوه

چیرئن چیرچیرِ سوجیر
«راین» آفتاب ویریس

صبح گشوده می شود / زیر روشنای چیک چیک پرندگان / آفتاب خیزان
رود «راین».

شوب زنه لوجنگ
اودس کول
کشکابو دس کلا

سوت میزند / رُوژنه / آنسویش / شادی‌های بی‌سبب.

برانده ما

شوروم لا

منمه

کی جهنم دره^۵ راشنا شوندرمه

ماه برهنه / در مه / منم / که از جاده‌های «جهنم دره» می‌گذرم.

۵. در گذشته‌های دور، جاده‌ی رشت به تهران، در نزدیکی‌های «امام‌زاده‌هاشم» آنقدر گل‌آلود بود که اسب تا نزدیکای گلو در آن فرو می‌رفت، از این رو رهگذران این گذرگاه را «جهنم دره» نام نهادند.

ورف بئسا
منگه تاو چئه جیر
باد وی یه

برف ایستاد / زیر دامنهی نور مهتاب / ویرانی باد.

بال ناشتی

می پیشِ رو نی شته بو

اتوبوس چومارسرا - پسِ خان

بال نداشت / روبه‌رویم نشسته بود / اتوبوس چومارسرا^۶ - پس‌خان^۷

۶. محله‌ای در غرب شهر رشت، سرراه به فومنات

۷. پس‌خان. آبادی سه‌راه رشت به فومن، زادگاه رهبران جنبش حروفیه، اطرافگاه نیروهای طرفدار میرزا کوچک‌خان بهنگام برپایی جنبش جنگل.

ایی چوله کربیت
کوله کوله دود
ای کوله آواز.

یک چوب کبریت / موج موج دود / موجی از آواز.

دراکو کونہ باد بہ زرف
دری یا
کی کولا گیفته دارمہ.

بہ در می کوبد باد با شدت / دری را / کہ بر شانہ حمل می کنم.

خانه:

«آسر گورخانه

اوسر گورخانه»^۸

درا دِزَنِم

می خواند / «این سو رعد - آن سو رعد» / در را می بندم.

۸. ترانه‌ای با صدای زنده‌یاد فریدون پورضا، ترانه‌سرا؛ شیون فومنی.

کشکا بو باد
کورکی پیرانِ پولوکا
دونوسه.

لوس شده است باد / به دگمهی پیراهن دختر / پیله کرده است.

فرهنگ ایلیا

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۱۹۰-۵۴۰-۰۰

۱۰۰۰۰ تومان